

VAN STOLKPARK KOERIER

nieuwsblad voor de bewoners van het Van Stolkpark en de Scheveningse Bosjes
juni 2024 | nr. 121 | jaargang 44

Jubileumnummer

In dit nummer

Van de redactie	3
Van het bestuur	3
Automatisch lid	3
Vijftig jaar actievoeren	4
Ons park in de afgelopen jaren	8
De pioniers van de wijkvereniging	9
Vreemde vogels	10
Interview met Diane Lemieux	11
Bescherming van het groen in en om het Van Stolkpark	12
Kort Nieuws	15

Interview met twee VCL-leerlingen	16
Ir. Gilles Hondius, 1945 - 2024	17
Haagsche regelgeving in het	18
Van Stolkpark 2024	
Françoise Companjen stelt zich voor	21
Kort Nieuws	21
'Travelling dinner'	22
Feestelijk recept	22
Rommelstrooi in de Scheveningse Bosjes	23

Agenda

Zaterdag 22 juni 2024

Buurt-zomerfeest, 16.30 uur
Thomas van Stolkplein

Donderdag 4 juli t/m zaterdag 7 juli 2024

Rozenconcours & Dag van de Roos 2024,
Westbroekpark

Oktober/november ALV

Tijd en plaats worden later bekend

Zaterdag 9 november 2024

'Travelling dinner',
Meer info in september

RESIDENCE
M A K E L A A R S

Banstraat 1, 2517 GH Den Haag • 070 2400 213 • info@residencemakelaars.com

RESIDENCEMAKELAARS.COM

Van de redactie

Dit jaar vieren we het 50-jarige jubileum van Wijkvereniging Van Stolkpark. De wijkvereniging werd op 14 maart 1974 opgericht. Deze Koerier staat daarom geheel in het teken van de viering van dit heuglijke feit. Een aantal bijdragen kijkt terug op die periode vanuit verschillende perspectieven. Centraal daarbij staat de rol van de wijkvereniging voor het behoud van het oorspronkelijk karakter van de wijk. Vooral de zorg voor het groen dat zo bepalend is voor het aanzicht van dit stukje Den Haag stond voorop. De Scheveningse Bosjes moesten – en moeten – steeds beschermd worden tegen nieuwe plannen voor de uitbreiding van Madurodam. Aandacht voor de historische panden aan de lommerrijke lanen en de bevordering van de woonfunctie waren steeds belangrijke aandachtspunten. Dat houdt in dat steeds gewaakt moet worden dat bij nieuwbouw en veranderingen het karakter van de wijk niet in gevaar komt. Daarom komen ook de toepasselijke voorschriften inzake het Beschermd Stadsgezicht, de ‘Welstand’ en bouwkundige klimaatmaatregelen aan bod.

Ook besteden we aandacht aan de mensen, vooral in de beginperiode van de wijkvereniging, die actievoerden om de missie van de wijkvereniging voor het voetlicht te brengen en die de toon hebben gezet voor de jaren erna.

Mensen die niet alleen toen, maar nog steeds steunpilaren zijn voor de wijk en de Koerier, zoals Anneke Landheer-Roelants en Caroline de Jong-Boon. De wijk kent niet alleen inwoners, maar er zijn ook meer dan 850 leerlingen van het VCL die iedere dag vele uren in het Van Stolkpark doorbrengen. Justus en Laurens vertellen hoe ze dat hebben ervaren. En dan zijn er personen van buiten Nederland die hier helemaal zijn geworteld, zoals de Canadese Diane Lemieux. We kunnen het ze niet vragen, maar de vele vogels in de wijk zijn ook welkome buurtbewoners.

Via de pen van Françoise Companjen horen we hun gekwetter. Een heerlijk geluid. Françoise stelt zich ook voor als degene die nieuwe bewoners welkom komt heten. Daarnaast treft u de gebruikelijke rubrieken aan.

Van het bestuur

Beste wijkgenoten,
Wijkvereniging Van Stolkpark en Scheveningse Bosjes bestaat dit jaar 50 jaar!
Elders in deze editie van de Koerier kunt u daar uitgebreid over lezen. Om dit jubileum te vieren hebben we komende maanden een aantal speciale activiteiten voor u op de agenda staan. Allereerst het buurt-zomerfeest op zaterdag 22 juni a.s. waarvoor het bestuur een groot deel van de organisatie ter hand neemt en de wijkvereniging de borrel sponsort. Voor de maaltijd wordt nog wel om een kleine bijdrage gevraagd. In de nieuwsbrief die u eind april in de brievenbus ontving, heeft u kunnen lezen over de prijsvraag die we hebben uitgeschreven om ideeën op te halen voor het versterken van de leefbaarheid. Indien u deze brief heeft gemist, kunt u hem ook vinden op onze website (www.vanstolkpark.nl). We hopen uiteraard op veel leuke en creatieve inzendingen! Tijdens het buurtfeest zal de uitslag bekendgemaakt worden en het winnende voorstel zal in overleg met de gemeente worden uitgevoerd.

Bijzonder leuk is dat Anneke Landheer-Roelants ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum de wijkvereniging toestemming heeft gegeven om haar boek ‘Romantisch buiten wonen in de stad’ te digitaliseren en via de website ter beschikking te stellen. De digitale lancering zal op het buurtfeest plaatsvinden.

Voor het najaar staat zoals gebruikelijk de Algemene Leden Vergadering (ALV) op de agenda, meestal vlak voor of vlak na de herfstvakantie. De precieze datum is afhankelijk van de beschikbaarheid van een ruimte in het VCL en zal later worden gecommuniceerd. Tijdens de vergadering zullen in elk geval de vrijvallende bestuursfuncties besproken worden. Dus mocht u belangstelling hebben voor een functie in het bestuur, laat ons dat vooral weten.

Zaterdag 9 november 2024 is nog weer een datum voor in de agenda's. Dan zullen we het eerste ‘Van Stolkpark travelling dinner’ organiseren; een leuke en informele manier om wijkgenoten te leren kennen. Elders in de Koerier leest u daar meer over.

Automatisch lid

Sommige wijkbewoners zijn zich er niet van bewust dat iedereen die in de wijk woont, of wel iedereen die formeel bij de gemeente op een adres in de wijk is ingeschreven, automatisch lid is van Wijkvereniging Van Stolkpark. Goed om te weten!

Bij ieder adres in de wijk gaat daarom ook de Koerier, het formele wijkblad, automatisch in de brievenbus! Bewoners

hoeven zich dus niet ‘in te schrijven’ of ‘aan te melden’. Waarschijnlijk is de verwarring ontstaan door het bestaan van de stichting ‘Vrienden van het Van Stolkpark’. Door u aan te melden als begunstiger ondersteunt u actief het werk van de wijkvereniging. Uw bijdrage wordt zeer gewaardeerd. Het rekeningnummer staat op de achterzijde van deze – en iedere – Koerier.

Vijftig jaar actievoeren

tekst en beeld: Anneke Landheer-Roelants

Anneke vertelt de geschiedenis van de wijkvereniging, het activisme voor herstel van de woonfunctie en voor meer groen in het Van Stolkpark.

Vol verwachting streken wij met ons drieën in de zomer van 1969 neer in ons nieuwe huis, gelegen aan een prachtige weg met dikke hoge iepenbomen. We voelden ons buitengewoon bevoorrecht in zo'n mooie, ruime en groene omgeving te mogen wonen.

De eerste verhuisdoos was nog maar nauwelijks uitgepakt toen buurman Gilles Hondius binnen kwam vallen. Hij nam de kans waar zijn hart te luchten. Al gauw merkten we dat het niet zo goed ging met de wijk. Nog maar kort geleden was een flink stuk bos opgeofferd voor de bouw van het Promenade Hotel en bij het VCL had de karakteristieke villa Insulinde plaats moeten maken voor een volumineus en weinig fraai complex gymzalen. De tuin van villa Sandhaghe aan de Hogeweg dreigde vol te worden gebouwd met een kliniek. Er lag nog een plan in het verschiet.

Gilles woonde vrijwel vanaf zijn geboorte in ons buurhuis. Met een studie over het Van Stolkpark en publicatie daarvan in het jaarboek van Die Haghe had hij de eerste Die-Haghe-prijs gewonnen. Hij had contact met vele buurtbewoners over de ontwikkelingen in de wijk. Een aantal bewoners bleek bereid tot actie over te gaan voor het behoud van het karakter van het Park, al was niet duidelijk hoe dat zou moeten. Geleidelijk aan groeide de gedachte dat er een 'wijkberaad' opgericht zou kunnen worden, naar het voorbeeld van bewonersorganisaties die al enkele jaren actief waren in stadsvernieuwingsgebieden.

Door zijn baan als directeur van de VVV had Ton Landheer goede contacten bij de Gemeente. Zijn eerste geslaagde actie was vernumming van de eerste huizen aan de Gerbrandyweg, zodat de bewoners niet langer elkaars bloemen en rekeningen behoeften te ontvangen.

Het stembureau in Duinrust voor de gemeenteraadsverkiezingen in 1999 (fotograaf onbekend)

Aanloop naar actie

Gilles' studie over het Park was een prima uitgangspunt om kennis te vergaren over het Van Stolkpark. Het initiatief was daarvoor rond 1870 genomen door een Rotterdamse advocaat, Mr. Thomas van Stolk. De Tweede Wereldoorlog bracht een drastische verandering in het Van Stolkpark teweeg. Van vordering van gebouwen tot de aanzegging aan de bewoners in 1942 om het Park te verlaten. Ook de Scheveningse Bosjes en de Waterpartij kregen hun deel. Door het kappen van de Bosjes en de aanleg van de tankgracht door de Waterpartij waren na de oorlog kaalslag en verwoesting het gevolg. Na herstelwerkzaamheden kwam daar door de aanleg van de Professor Teldersweg tweedeling van de Bosjes bij.

De vordering uit de oorlog bleek daarna de aanzet tot 'kantorisering'. Gevorderde panden werden ten dele bestemd voor gebruik door de overheid en er kwam ruime toewijzing aan kantoren en (bejaarden)pensions tot stand. In 1969 telde de wijk ruim 50 kantoren. Voor bewoners was woonruimte beschikbaar, zij het afgepast. De Woonruimtebeschikking stond net voldoende ruimte toe voor wat een gezin nodig had. De ruime huizen werden vaak in delen verhuurd en volgepropt. Tien bewoners per huis was geen uitzondering. De Woonruimtebeschikking werd in 1970 afgeschaft.

Al met al bleek dat de gemeente de in 1937 met veel moeite verkregen Verordening Van Stolk allerm minst naleefde. Om de bouw van kleine flatgebouwen mogelijk te maken werd de verordening in 1953 aangepast.

Dat was de situatie die wij als nieuwkomers in 1969 aantroffen.

Met het Van Stolkpark de barricaden op

Eind 1970 werd de eerste actie ondernomen tegen de bouw van een tuin-vullende kliniek bij de villa Sandhaghe, waarvoor een vrijstelling van de voorschriften van de Verordening nodig was. Het bezwaar dat advocaat Mr. J.W. Lely namens de bewoners in maart 1971 indiende bij de gemeente werd afgewezen. Met die ervaring maakte de wijk zich klaar voor de volgende aanslag op de Verordening. De tweede actie was gericht tegen de bouw van een verzorgingstehuis aan de Duinweg. Ook dit bezwaarschrift werd afgewezen. Bij de toewijzing van de bouwvergunning werd de gemeente opgelegd een conserverend bestemmingsplan voor het Van Stolkpark op te stellen. Het bestemmingsplan zou in nauw overleg met de bewoners opgesteld moeten worden. Met als speerpunten het behoud van het (groene) karakter van de wijk, versteviging van de woonfunctie en het terugdringen van kantoorgebruik.

Oprichting wijkvereniging

Om als wijk namens de bewoners te kunnen optreden werd op 14 maart 1974 de Wijkvereniging Van Stolkpark

opgericht. Ton werd tot voorzitter gekozen. Ton onderhield uitstekende en geanimeerde contacten met de bewoners en met de gemeente. Iets waar Ton veel energie in gestoken heeft. Voor de gemeente was het contact er niet alleen met de Dienst Bouw- en Woningtoezicht, de wijk kreeg een wijkcontactambtenaar. Met de toenmalige Plantsoenendienst bestond ook een vruchtbaar contact. Tijdens Tons raadsperiode (1982-1988) nam Frans Bruins het voorzitterschap van hem over. In 1982 werd een 'wijk-eik' geplant en een aantal jaren later een kastanjeboom op het duintje tegenover ons huis. Later werden krokusjes geplant om ieder voorjaar het Thomas van Stolkplein op te vrolijken. Er kwam ook een wijkagent, zij het van een andere instantie.

Oranjeborrel bij de rioleringswerkzaamheden (fotograaf onbekend)

Draagvlak

In een aantal jaren waren er een breed draagvlak en saamhorigheid opgebouwd, waaraan vele meelevende bewoners loyaal hun steentje bijdroegen. Om activiteiten te ondernemen was het wel nodig bestuursleden uit de gehele wijk te vinden. Dat het al die jaren gelukt is die te vinden is lovenswaardig. En niet voor een paar jaar, vaak jaren achtereen. Het werd beter nadat jonge gezinnen in de wijk kwamen wonen. De ledenvergaderingen, twee maal per jaar, werden druk bezocht. Hulde aan alle wijkgenoten die zich ingespannen hebben op die wijze het Van Stolkpark overeind te houden. Caroline de Jong is een van degenen die Ton volhartig heeft bijgestaan.

De gemeente animeerde de bijdragen van wijkorganisaties, en verstrekke subsidies.

Administratieve ondersteuning werd voor vijf uur per week gehonoreerd.

Een kantoor, Brabers & Partners, nam het initiatief voor een Oranjeborrel op Koninginnedag, waar alle bewoners welkom waren.

Mijn rol in de wijkvereniging is altijd sterk verbonden geweest met wat Ton deed. Op de achtergrond tikte ik brieven, notuleerde en archiveerde en organiseerde ik dat het een lieve lust was.

Van Stolkparkkoerier

In 1978 kwam de eerste Van Stolkparkkoerier uit, onder redactie was de toenmalige secretaris Leo Davidson. De inhoud werd steeds professioneler, met als hoofdmoot, net als nu, informatie over de wijk. In 1982 nam ik de redactie over van Leo Davidson. In 1995 werd Els Ketelaar-de Vries Reilingh mijn opvolger. Het vertrek van Gilles Hondius uit de wijk betekende een gemis aan historische artikelen. Dat heb ik in de loop der jaren overgenomen. Het was het begin van het vergaren van kennis in het Haagse Gemeente-archief en later het Kadaster. Het leverde een macht aan informatie op over bebouwing en ontwikkeling. En het leverde stof op om te schrijven over de huizen in de wijk.

Bij de ingebruikneming van het appartementgebouw Van Stolkweg 17-19 wordt de eerste steen – eerder gelegd door Bart Johannes Blommers in 1881 – opnieuw ingemetseld in de gevel van Van Stolkweg 17. Mevrouw Mr. J.A. de Kanter-van Hettinga Tromp, een kleindochter van de kunstschilder Bernardus Blommers, Anneke Landheer-Roelants en mevrouw C.J.R. Valentin-Schotes, bewoonster van Van Stolkweg 17 (foto Rob Luyer)

Beschermd Stadsgezicht

Het beloofde Bestemmingsplan werd in 1981 definitief vastgesteld. Een volgende stap was het toetsen van de monumentwaardigheid van gebouwen en van de wijk als geheel. Voorzichtig aan verwierf een aantal villa's het etiket Gemeente- en/of Rijksmonument. Kroon op het werk was de aanwijzing tot Beschermd Stadsgezicht in 1996.

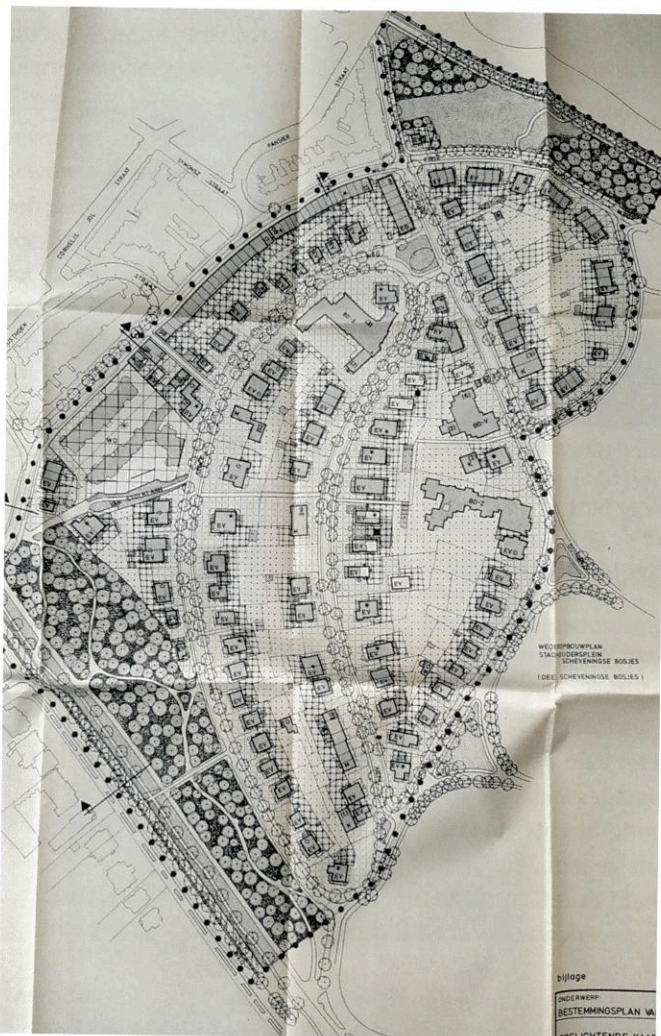
Ondanks alle inspanningen was het niet mogelijk sloop en nieuwe bebouwing helemaal tegen te houden. Een voorbeeld hiervan is Van Stolkweg 17-19, waar na het vertrek van het verzorgingstehuis VVR naar Voorschoten een geschakeld appartementengebouw werd gebouwd.

Door het teruglopen van het aantal kantoren kwam woonruimte op de markt en zo kwam verjonging op gang.

Kortom, het Van Stolkpark bloeide op. Villa's werden gerestaureerd, tuinen werden paradijsjes. De erfscheidingen werden weer de door Thomas van Stolk gewenste voetsmuren met hekwerken. Jammer genoeg is in de afgelopen jaren dat niet genoeg gebleken voor een aantal bewoners. Zij lieten hagen planten die boven de toegestane hoogte uitsteken om zich achter die hoge erfscheiding te verschuilen.

De wijkvereniging werd ook actief betrokken bij de plaatsing van twee oorlogsmonumenten: op de Hogeweg het monument voor het Englandspiel en aan de Waterpartij het Indisch Monument. Bij het Icarusmonument voor het Englandspiel vindt elk jaar een sobere en intieme dodenherdenking plaats op 4 mei.

Op 15 augustus vindt ieder jaar bij het Indisch Monument de nationale herdenking plaats van het einde van de Tweede Wereldoorlog in Zuid-Oost Azië. Bij beide herdenkingen zijn gewoonlijk leerlingen van het VCL betrokken.

Plankaart bestemmingsplan met bomen

Boomplantdag bij Duinrust 1976. Kinderen uit het Park met hun ouders bijeen op het voorterrein van Duinrust (foto: Ton Landheer)

GSBO (Gezamenlijke Scheveningse Bewoners Organisaties)

De activiteiten breidden zich steeds verder uit. Scheveningen met ruim 80.000 bewoners telde op een gegeven moment 13 bewonersorganisaties, met onderling gedeelde problemen. De organisaties vormden een gespreksplatform in de vorm van een voorzittersoverleg onder de naam GSBO. Vier maal per jaar kwamen de organisaties bijeen, onder een roulerend voorzitterschap. Onderwerpen waarover gesproken werd waren verkeersprojecten, of bestratingen (bijvoorbeeld de groene trambaan van lijn 8, nu lijn 1), de noordwestelijke hoofdroute, en last but not least uitbreidingsplannen van Madurodam. Met een unaniem ingenomen standpunt als er geschillen dreigden (bijvoorbeeld de groencompensatie) kon uiteindelijk toch een compromis bereikt worden. Jammer genoeg was deze uitbreiding voor Madurodam niet genoeg, en zorgt Madurodam telkens weer voor niet altijd even consequente plannen en uitwerkingen.

Vernieuwing riolering

Niet alleen plannen die het Van Stolkpark betroffen werden aan de wijkvereniging voorgelegd. Succesvol was de samenwerking tussen gemeente, aannemer(s) en wijkvereniging bij de vernieuwing van de riolering in 1998. Het bestuur van de wijkvereniging kreeg een rol in de coördinatie van de werkzaamheden en inspraak in het vernieuwen van de bestrating. Het asfalt werd vervangen door klinkers. De al eerder aangelegde drempels kwamen wel weer terug. En kort daarop volgde vervanging van de fraaie, maar wel erg hoge Berlagepalen door 'Haagse palen'. Het zorgde voor een grote winst in verlichting én veiligheid.

Toch was niet alles koek en ei. De mooie, dikke iepen langs de wegen werden aangetast door de iepenspinkever. Ondanks inenting verdwenen rijen iepen en ook de nieuw aangeplante rijen bomen verdwenen als sneeuw voor de zon. Een bezuinigingsgolf op het Stadhuis hield nieuwe aanplant tegen.

Nog meer actie: de Van Stolkparkdas als summum van saamhorigheid kwam te koop. Het lawaaiige zweefvliegen werd gestopt. De opzet van de buurtpreventie had jammer genoeg maar een kortdurend effect. Het steeds weer overnemen van de beveiligingsbedrijven had tot gevolg dat dit initiatief niet meer aan het doel beantwoordde.

Om Thomas van Stolk te eren werd in 1982 een bank onthuld. In 1999 kreeg het pleintje waar zijn bank staat een naam: Thomas van Stolkplein

Opening van de tentoonstelling 125 Jaar Van Stolkpark in het Haags Historisch Museum 22 december 1999 (fotograaf onbekend)

Afscheid

Inmiddels was Ton gepensioneerd. Maar al had hij nog plannen, hij vond dat het tijd werd om het stokje van de wijk over te dragen. Een wens ter bekroning van zijn periode als voorzitter leek hem het organiseren van een tentoonstelling over de wijk: 125 jaar Van Stolkpark. De boeiende tentoonstelling in het Haags Historisch Museum werd gehouden van 22 december 1999 tot 28 februari 2000 en trok 6000 enthousiaste bezoekers. Ter gelegenheid van de tentoonstelling verscheen de publikatie *Romantisch Buiten Wonen in de Stad*, 125 jaar Van Stolkpark. Daar hebben we nog allemaal plezier van. In 2000 nam Ton afscheid als voorzitter van de wijkvereniging. De wethouder van Scheveningen, Bruno Bruins, beloofde zijn inspanningen met de Stadspenning.

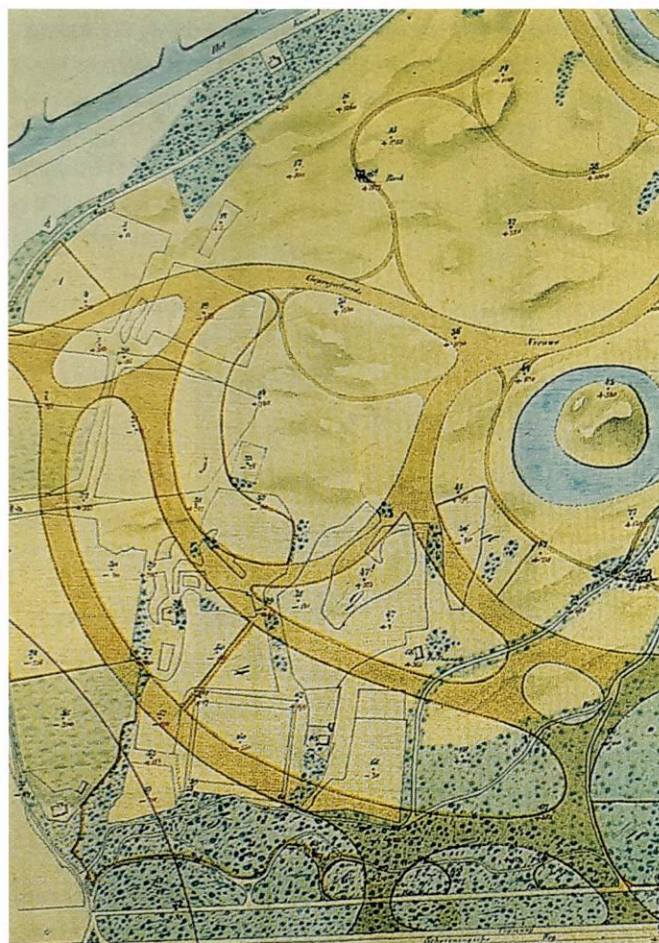
Het Park gaat verder

Na Tons afscheid nam Marianne Schrijver het voorzitterschap over. Zij kreeg te maken met tal van zaken, het groen, bouwplannen, verkeersaangelegenheden en de aanleg van de Hubertustunnel. De buurtbewoners kwamen zelf in actie om elk jaar in juni een zomerfeest te organiseren, waar vooral de opgroeiende jongere generatie aan bod kwam.

Caroline de Jong-Boon werd in 2010 voorzitter, hetgeen weer een heel nieuwe impuls gaf. Want het actievoeren bleef nodig om de missie van de wijkvereniging te blijven waarborgen. De kliniek in de tuin van Sandhaghe werd afgebroken, net als het buurpand Villa Jarpa waar Verebus & Co jarenlang kantoor had gehouden. Als vervangende bebouwing verrezen twee grote appartementengebouwen met de namen Bella Duna en Jarpa. Het bejaardenhuis Duinrust bleek niet toekomstbestendig en werd ook afgebroken. Daar wordt nu een derde appartementengebouw gebouwd, Elion Park. Steeds was de wijkvereniging nauw betrokken bij de plannen. Om deze grote hoge gebouwen zijn mooie tuinen aangelegd.

De wijk kreeg te maken met steeds grotere parkeerproblemen. En ja, het is bekend: dat heeft uiteindelijk geresulteerd in betaald parkeren, ook voor ons als bewoners.

Het actievoeren in de wijk gaat door, gedragen door alle bewoners. En laten wij daar allen dankbaar voor zijn.

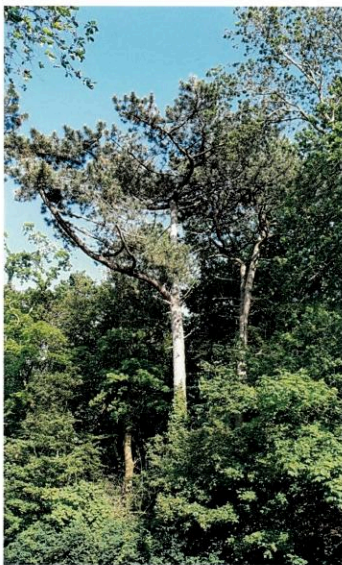
Ontwerp van J.D. en L.P. Zocher, uit Anneke Landheer-Roelants, *Romantisch buiten wonen in de stad*, pag 20

Ons park in de afgelopen jaren

tekst en beeld: *Jacoba den Drijver-van Rijckevorsel/redactie*

Na het artikel van Anneke Landheer-Roelants zoemen we verder in op ons actievoeren in de recente tijd. Alles ter behoud van een fraaie bebouwing en weelderig groen.

De wijkbewoners die we het minst kennen wonen in een rood markant gebouw aan de Van Stolkweg, nummer 14. In de ruim veertig luxe woningen wonen veel expats. Het gebouw met de gebogen vorm is tegelijk met het erachter aan de Kanaalweg gelegen rode pand in 1929 betrokken als 'woonhotel'; dat wil zeggen, de bewoners hoefden niet te koken, maar betrokken hun maaltijden uit de centrale keuken in het gebouw. Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren beide gebouwen gevorderd voor gebruik als kantoor. Daarna bleef de kantoorfunctie, tot ongeveer tien jaar geleden; laatstelijk voor ambtenaren van het Centraal Planbureau. Een projectontwikkelaar zag toen voor het lege gebouw een kans om er woningen in te maken. De wijkvereniging en omwonenden waren zeker niet tegen woningen, maar wel tegen de grote uitbreiding van de oorspronkelijke bouwmassa. Met veel inzet en kennis van zaken hebben de vereniging en vele bewoners van de Van Stolkweg en de Kanaalweg, met name van onze architect Jacques van Paassen, weten gedaan te krijgen, dat weinig woningen werden toegevoegd. Boven op het deel dat het minst zichtbaar is vanaf de Van Stolkweg, maar wel vanuit het rode gebouw aan de Kanaalweg, zijn terugliggend drie woningen gebouwd met veel glas en een moderne uitstraling. Uiteindelijk binnen de mogelijkheden een aardig succes.

Corsicaanse den

Het voorzitterschap van Caroline de Jong-Boon en van haar opvolger Gert Muller zag ook andere bouwprojecten die om actie vroegen. De twee huizen Van Stolkweg 8-10 zouden worden omgebouwd tot appartementen en het als kantoor gebruikte Parkweg 27 tot tandartsenkliniek. Dankzij de inspanningen en het toezicht van de wijkvereniging zijn de ingrepen in deze gebouwen tot een minimum beperkt gebleven. Ook de nieuwbouw van het VCL is goed verlopen. Het

monumentale werk van Escher op het oude gebouw siert nu de gevel van de nieuwe school aan de zijde Van Stolkweg. De leerlingen zijn blij met hun nieuwe schoolgebouw, zoals te lezen is in het interview elders in deze Koerier.

Op dit moment zijn er bouwplannen om Parkweg 9, waar nu nog de voormalige Luzac-school staat, de oorspronkelijke woonfunctie terug te geven. Met name de omwonenden zetten zich met de wijkvereniging in voor een fraaie vormgeving en een beperkte bouwmassa. En aan de Duinweg verrijst een nieuw appartementengebouw waarvan de ontwikkelaar beoogt aan te sluiten bij de grandeur van Jarpa en Bella Duna. De bouw wordt in 2025 voltooid. Aan dit project is in de vorige Koeriers uitvoerig aandacht besteed.

VCL met Escher op de muur

Naast de zorg voor de bebouwing hebben in het bijzonder twee actieve, inmiddels oud-bestuursleden zich gewijd aan het behoud van het groen: de voorzitter en bioloog Caroline de Jong en Els Fischer, landschapsdeskundige. Zij hadden regelmatig contact met de afdeling Groenbeheer van de gemeente en organiseerden met de betrokken ambtenaren en belangstellende wijkbewoners 'schouw' in het duingebied, de Scheveningse Bosjes en de straten van de wijk. Dankzij hun inbreng jegens en overleg met de gemeente zijn de Corsicaanse dennen gered en staat het groen er goed bij, ondanks de droge zomers. Wel blijft de crossbaan een zorg. Het crossen verdraagt zich nu eenmaal niet met gezonde planten- en bomengroei.

Caroline was al met al vele jaren een actieve, ja zelfs een bevlogen voorzitter. Voor haar voorzitterschap van onze vereniging en werkzaamheden daarbuiten (bomen en natuur) ontving zij de onderscheiding Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Inmiddels is Gert Muller al weer jaren voorzitter en wordt hij bijgestaan door een verjongd team. Zij zetten zich dit jaar in voor een mooi 50-jarig jubileum. En daarna, op naar de 100!

De pioniers van de wijkvereniging Ton Landheer en Anneke Landheer-Roelants

Een portret

tekst en beeld: Hanneke Teekens/Arnaud Roelofs

De oprichting van Wijkvereniging van Stolkpark is nauw verbonden met de inzet van het echtpaar Landheer. Elders in deze Koerier geeft Anneke Landheer-Roelants in haar eigen woorden al een terugblik op die eerste jaren. Uit haar relaas blijkt hun aandeel in veel acties. In dit korte portret zetten wij hen ter gelegenheid van ons jubileum een keer apart in het zonnetje. Anneke is bovendien al 55 jaar buurtbewoner van 'het Park', zoals zij zelf het Van Stolkpark graag noemt.

Onthulling plaquette voor professor Gerbrandy
(foto: Rob Luyer)

Ton werd de eerste voorzitter van de wijkvereniging en de verdiensten van Ton voor de wijk zijn alom bekend. Het zou hem echter tekort doen als wij hem alleen maar zien als iemand die zijn vrijetijdsbesteding beperkte tot het Van Stolkpark. Hij was al als dertienjarige in 1943 jeugdlid geworden van de Geschiedkundige Vereniging Die Haghe. Hij had voor de VVV stempeltochten gemaakt en was in 1948 lid geworden van de amateursgidsenbond BBTBBA. Zijn belangstelling was heel breed en ging uit naar architectuur, bouwkunst, monumenten en welstand. Maar hij was ook iemand die graag van achter de boeken en schrijftafel tevoorschijn kwam als dat nodig was, zoals bij het actievoeren om de Nieuwe Kerk aan het Spui van de sloop te redden. Ton werd een van de eerste bestuursleden van de Stichting Nieuwe Kerk, en raakte betrokken bij de restauratie van het gebouw.

In de eerste jaren in de wijkvereniging werd hard gewerkt om meer betrokkenheid van de bewoners van het Van Stolkpark tot stand te brengen. In de loop van de jaren hebben steeds veel verschillende mensen zich ingezet voor de wijkvereniging, onder andere Gilles Hondius, erelid Sorel, Frans Bruins, Frits Grooss, Marjolein Boon. En één van hen was Caroline de Jong-Boon, vier jaar secretaris

vanaf 1990, en zes jaar voorzitter vanaf 2010. Ze is tot op heden nog altijd actief en 'de hoedster' van ons groen. De rol van Anneke is altijd sterk verbonden geweest met wat Ton deed. Op de achtergrond tikte zij de brieven, notuleerde, archiveerde en organiseerde zij. Ook regelde zij dat alle bescheiden van de wijkvereniging en van de GSBO (Gemeenschappelijke Scheveningse Bewonersorganisatie) in het gemeente-archief werden ondergebracht. Belangrijk wapenfeit van Anneke was het schrijven van 'Romantisch buiten wonen in de stad, 125 jaar Van Stolkpark', verschenen bij het 25-jarig bestaan van de wijkvereniging. Dit boek beschrijft nauwgezet de huizen van 'het Park', de geschiedenis, en de bewoners per huis of gebouw door de jaren heen. Bovendien bevat het veel interessante foto's uit zeker 100 jaar. Het wordt al 25 jaar enthousiast geraadpleegd en is nu slechts voor veel geld antiquarisch te krijgen.

Toen Ton in 2000 afscheid nam als voorzitter nam ook de rol van Anneke in het wijkbestuur af, echter niet voor de Koerier, waarvan zij dertien jaar de redactie voerde. Ook daarna is er geen Koerier meer in onze brievenbus gegaan zonder een bijdrage van Anneke. Haar kennis over de wijk is enorm. In 2000 werd zij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Een eer die Ton reeds in 1996 ten deel viel.

Ton ging na zijn afscheid niet achteroverleunen. Hij deed onderzoek naar Christiaan Anthony Ver Huell, de grootvader van de wethouder van het groen, Henri Ver Huell, die aan de wieg stond van de Scheveningse Bosjes. Tijdens reizen naar Parijs en Zuid-Afrika werd het onderzoek aldaar verdiept. Wederom rolde een boek van de pers: 'Oranje of Napoleon'.

Ton bleef op de achtergrond altijd meeleven met het Van Stolkpark. Ton Landheer stierf op 8 januari 2015. Ter nagedachtenis van hem staat er ook een bank met zijn naam op het Thomas van Stolkplein. Anneke heeft via een toegekend project van de gemeente gezorgd dat dit plein drie jaar geleden helemaal opnieuw is beplant.

Ton en Anneke bedankt!

Ton en Anneke Landheer

Vreemde vogels

tekst en beeld: Françoise Companjen

Mijmeringen tijdens wandelingen in de wijk, sommige onder leiding van Christien Iliano en het vrijwilligers-werk-groepje voor de 'natuurwerkdag', waarbij af en toe wel heel vreemde vogels worden gespot.

M'n rondwandelingen door het Van Stolkpark annex Scheveningse Bosjes zijn, met een beetje imaginatie, een heus beeldrijk avontuur aan het worden, zowel culinair, historisch als biologisch. Wat gedacht van de wijngaardslak met daslook en een salade van geblancheerde winterpostelein, speenkruidblaadjes en het bittertje van verse

ossentong on the side, afgesloten met een compote van rode aalbessen? Allemaal te vinden in onze bosjes!

Als we even teruggaan in de tijd, heette dit gebied 'de wildernisse'. Halverwege de 17e eeuw werden zowel Sorghvliet als de Scheveningseweg aangelegd. Beide werden door wallen en verhogingen beschermd tegen het stuifzand uit de 'woeste duingrond'. Pas eind 18e eeuw was er door beplanting een 'aanzienlijk bosch' ontstaan.

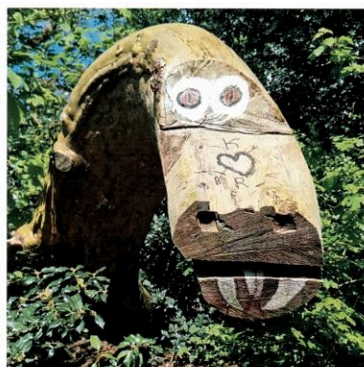
Het deel waar we ons menu hebben samengesteld gaat terug naar Willem Heijtveldt. In 1798 legde deze 'Bataafse boer' akkers aan (o.a. gerst, rogge), plantte nog meer bomen en struikgewassen, bediende dorstige voorbijgangers en zijn zoon richtte er later een theeschenkerij op, 'De Bataaf' geheten. Terug naar de bes. Deze vormt een lekkernij voor wilde bijen, hommels, dassen, vogels en een enkele vos. Vogels als spreeuwen, merels en zanglijsters foerageren er graag op. De spreeuw bijvoorbeeld kan energierijke bessen goed gebruiken om aan te sterken voor z'n trek naar Zuid-Spanje. Zijn natuurlijke vijand is onder andere de meest voorkomende roofvogel in Nederland, de buizerd. Deze is jaarrond aanwezig en met enige regelmaat te zien in het bosje bij Madurodam, tegenover de Bataaf, en bij de Waterpartij. Tot mijn verrassing blijkt ook de koolmees een trekvogeltje te zijn, dit in tegenstelling tot de pimpelmees die braaf bij ons blijft en mogelijk af en toe slechts een uil van zich af moet slaan.

Tijdens de eerder genoemde wandeling wordt me de dynamische keten van plant en dier duidelijk gemaakt door Christien, behendig paardrijdster, "paardenvijgen bevatten veel onverterde granen, dus woelmuizen graven graag hun holletje langs het paardenpad. De buizerd op zijn beurt hoeft maar even te wachten nadat een paard is voorbijgereden om zijn slag te slaan op de 'Mc Drive': woelmuis met haver."

De door ons vrijwilligers vorig jaar gebouwde takkenril staat er nog steeds goed bij, nuttig voor vogels en insecten. De toen ook aangeplante jeneverbessen hebben het niet gehaald, maar de taxus en hulst hebben het gelukkig wel gered. De werkgroep krijgt wat zaailingen betreft geen keuze: we nemen aan wat de gemeente Den Haag ons geeft.

We zien dovennetel groeien, een plant waar bijen dol op zijn. 'In elke bloem zit een druppel honing, makkelijk te bereiken via het lipje van de bloem.' We worden tot voorzichtigheid gemaand om niet buiten de paden te lopen, omdat bijen hun nest soms vlak onder de grond hebben zitten. Ik zie - we leven half april - hommels en een geeltje vliegen, een winterkoninkje komt ons met hoge tonen begroeten, terwijl we naar een (op de rug) bruin vogeltje kijken dat langs een boomstam omhoog kruipt... kan de klever zijn, maar eventueel ook de kruiper omdat hij achter de stam verdwijnt en in een spiraal omhoog lijkt te gaan. De vogel is alweer gevlogen voordat we eruit zijn. Tegen het einde van onze wandeling zien we nog de zachtroze Tartaarse kamperfoelie en diep blauwpaarse wilde hyacinthen, import uit Spanje. Over import gesproken, de exote esdoorn tiert welig en we noteren mentaal stammetjes om in september te verwijderen teneinde de inheemse eiken en beuken meer ruimte te geven.

Tijdens een andere wandeling, nu Belvédèreduin, steekt plotsklaps een verre voorouder van vogels de kop op: een tak met een soort dinosauriër erop geschilderd. Vogels behoren onomstreden tot de groep van Archosauria, waar ook de dinosauriërs toe behoren.

Na zeven uur 's avonds rond de Waterpartij kom ik een vreemde vogel tegen die om een vuurtje vraagt, mogelijk bewoner van één van de diverse tenten in onze omgeving. Verderop zie ik iets blauws in een boom, zeer vreemd, blijkt een fiets te zijn, hoog in de boom achtergelaten. Daar vlakbij een nachtegaal, goed verscholen in het struikgewas, een verrukking om naar te luisteren. Verder hoor ik vooral roodborstjes, merels, de tijtjaf met, hoe kan het ook anders aan het water, zowel het gesnater van Canadese ganzen als van wilde eenden, waarbij in de verte ook de rauwe kreten van een reiger-op-nest te horen zijn. Een moedereend zwemt langs met zeven kleintjes in haar kielzog en bij het vallen van de duisternis beginnen vleermuizen om mij heen te fladderen. Hoog tijd om naar huis te gaan.

NB Aanmelden voor de werkgroep vanaf 2e zaterdag september 2024, via de website van de gemeente: <https://hethaagsegroen.nl/scheveningsebosjes/default.aspx>

Diane Lemieux, expat en tegelijkertijd zeer thuis bij ons in de wijk

tekst en beeld: Peter le Poole/Diane Lemieux

*Eén van de expats in onze wijk is Diane Lemieux. Zij schrijft boeken over het expatbestaan, zoals *The Mobile Life*, en zet zich in de wijk actief in voor de schoonmaakploeg van de Scheveningse Bosjes. Goede redenen om met haar te spreken over hoe je als expat kunt aarden in onze wijk.*

Hoe lang woon je al in de wijk, en hoe ben je hier terechtgekomen?

Ik ben Canadese, maar ben opgegroeid in een diplomatengezin en heb dus op verschillende plekken in de wereld gewoond. Daarna ben ik zelf in het buitenland gaan werken, voor de VN en een Canadese NGO. Toen heb ik mijn Nederlandse man ontmoet, die ik vervolgens naar meerdere standplaatsen heb gevolgd. In 1992 ben ik in Nederland voor het eerst komen wonen. Ik heb in zes maanden Nederlands geleerd bij het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam en bij de 'Nonnen in Vught'. Een aantal jaren woonden we in Den Haag op het Kapelplein, hier dichtbij, toen de kinderen naar de lagere school gingen.

We hebben zeven jaar in Nigeria gewoond, waar ik toen een boek over geschreven heb. Een prachtig en heel boeiend land. Toen we daarna terugkwamen in Nederland, zijn we neergestreken op de Duinweg. De Waterpartij vind ik de mooiste plek van Den Haag. Het is heerlijk om hier te wonen zonder muren rond de tuinen, veilig en met veel groen, ik ervaar het als een droom. Je bent in hartje Den Haag, maar je hebt ook een 'country side'-gevoel. Je loopt makkelijk naar het strand of de stad, waar je toegang hebt tot alle kunst, muziek en film.

Het lijkt dat je je inderdaad helemaal thuis voelt. Maar klopt het dat het lastig is om met Nederlanders in contact te komen?

Iedereen hier heeft drukke levens, en je wordt niet snel bij iemand thuis uitgenodigd. Maar er zijn genoeg Nederlanders die ook in het buitenland hebben gewoond, en buitenlanders die inmiddels Nederlander zijn geworden. We doen dingen samen, ook in ons appartementengebouw, zoals 'walking dinners' of pianoconcerten. Je krijgt een gemeenschapsgevoel met mensen om je heen, best bijzonder in een grote stad. Je gaat makkelijk met elkaar om.

Ben je bekend met de wijkvereniging en doe je wel eens mee met de activiteiten?

Ja zeker, vooral via de Van Stolkparkkoerier, die is waanzinnig belangrijk. We praten in ons gebouw regelmatig over de artikelen. Door de Koerier ben ik lid geworden van de schoonmaakploeg, en heb ook een buurman meegenomen. Ik ben naar één ALV geweest, want kan niet altijd, maar ga nu wel komende keer naar het buurtfeest. Er wordt wel eens gezegd dat buitenlanders op zichzelf gericht zijn. Soms is dat waar, maar bij velen niet zo. Ze vinden niet altijd een manier om 'binnen' te komen. Het kan nogal intimiderend zijn om in een Nederlandse groep in te stappen. Daarom is de wijkvereniging zo fijn.

Heb je tips hoe de wijkvereniging expats meer kan betrekken?

Expats komen eerder naar een wat kleiner evenement, iets waar mensen samen iets doen zoals wandelen door de

Scheveningse Bosjes met een natuurbeheerder van de gemeente, afval opruimen, of luisteren naar een jazzconcert. Dat is iets laagdrempeliger dan een groot buurtfeest waar ze maar weinig mensen kennen.

Je geeft in je boeken tips over hoe om te gaan met de uitdagingen van het expatbestaan. Kun je daar iets over vertellen?

Verhuizen is een typisch voorbeeld van een situatie waar veranderingsmanagement nodig is. Alles verandert in het leven, tot je sociale wereld en je diepe ik toe. Het ligt aan jezelf hoe je de regie behoudt in die situatie. Het is makkelijk om een ander de schuld te geven en te zeggen dat het land vreselijk of de baan afschuwelijk is, maar als je beseft dat je verantwoordelijk bent voor je eigen geluk, dan is dat een enorme verrijking. Mijn ouders waren heel bewust dat zij ons als kinderen moesten steunen in die veranderende wereld. Je kunt dezelfde methode, die we in het boek uitleggen gebruiken wanneer je met pensioen gaat of verhuist binnen Nederland. Je moet in het nu leven: je toekomst komt nooit en ook het verleden moet je niet misbruiken.

Wat beschouw je nu als je 'thuis'?

Als kind was ons thuis altijd waar we waren. Je kunt immers overal gelukkig zijn. En nu is mijn thuis hier. Geen haar op mijn hoofd zou weer in Canada willen wonen, want de belangrijke dingen in mijn leven zijn nu hier. En waar het voor jou belangrijk is, daar is je thuis. Er zijn expats die tijdelijk door hun werkgever worden uitgezonden, maar er zijn ook veel mensen die zelf beslissen om hun land te verlaten, en in situaties terechtkomen waarin ze maar moeten zien te overleven. En dan zijn regie en positieve houding helemaal cruciaal.

En dan tenslotte, ben je bezig met een volgend boek?

Ja, maar deze keer is het fictie. Een futuristisch verhaal over een gemeenschap die een andere gemeenschap voor het eerst ontmoet. Het gaat over het feit dat individuen makkelijker verschillen met anderen kunnen overbruggen dan maatschappijen, die snel de neiging hebben om 'de ander' als vijand te beschouwen. Mijn doel is een spannend avontuur te schrijven – het moet nog blijken of ik succesvol ben of niet. Veel dank Diane, en we hopen je met je positieve houding vaak in de wijk te zien!

Bescherming van het groen in en om het Van Stolkpark

tekst en beeld: Caroline de Jong-Boon

Hieronder gaat Caroline de Jong-Boon in op het groen en de natuur in onze wijk met haar laanbomen en de Scheveningse Bosjes. We lezen over de groene geschiedenis van het gebied, de aanslagen op het groen in en na de oorlog, de uitbreidingen van Madurodam en wilde plannen van de gemeente. En wat de vereniging heeft gedaan om het karakteristieke groen en de bomen te behouden.

Briefkaart Waterpartij gestuurd in 1913

Het Van Stolkpark grenst direct aan de Scheveningse Bosjes, wordt omarmd door twee uitlopers ervan, langs de Scheveningseweg en het Schevenings kanaal. Door de groene opzet van de wijk loopt het bos als het ware tussen de huizen door. De eekhoorn bouwt zijn nest in een tuin, de vos heeft zijn burcht in een andere, en we genieten overal van kleurige vlinders en zingende vogels. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar zo is het niet. Het gebied heeft een bijzondere geschiedenis; er zijn veel aanslagen geweest op het bos, maar velen hebben zich ingezet om het groen in en om de wijk te behouden. De wijkvereniging heeft hier 50 jaar een belangrijke rol gespeeld.

De bijzondere geschiedenis van het gebied

Na de ijstijden kwam en ging de zee in het gebied waar Den Haag ligt. Daarbij liet zij zandige strandwallen achter evenwijdig aan de kust, waartussen venige strandvlaktes ontstonden. In de Middeleeuwen stookte het duinzand daaroverheen, en zo kwam onze wijk te liggen op een dik pak zand. Toen de loden leidingen van ons huis in de jaren '80 werden vervangen, heb ik zelf ondervonden wat dat betekent. Er moest wel zeven meter diep worden geboord om de elektriciteit te aarden.

Goed beschermd onder dat zand liggen bij de Scheveningseweg de resten van een Romeins fort en een dorp van de Cananefaten. In dat deel van de wijk mag je daarom niet zo maar gaan graven!

Lange tijd waren Scheveningen en Den Haag gescheiden door de duinen, de 'Wildernisse'. Constantijn Huygens nam het initiatief voor de Scheveningseweg erdoorheen. Deze werd beschermd tegen het zand door stuifdijken en bomenrijen. Een 'wereldwonder', in 1665 geopend. Staatsman en dichter Jacob Cats en later ook de 'Bataafse boer' Heijtveldt plantten bomen.

Het was een woest gebied, waar de Scheveningers hakhout gingen halen of schors om leer te looien. Zo ontstonden de eikenstoven, die je nu nog kunt vinden op het Belvédèreduin. De grote eikenstool langs het bosdeel van de Duinweg staat op de gemeentelijke lijst monumentale bomen. Volgens de kaart van de landschapsarchitecten Zocher, die in 1872 het groene ontwerp maakte voor de wijk, lag op die plek toen al 'oud hout'.

Eikenstool Duinweg

Aanleg van de Scheveningse Bosjes

De Scheveningse Bosjes en de Waterpartij werden aangelegd tussen 1866 en 1872 op initiatief van wethouder Ver Huell, zodat Hagenaars er konden wandelen. De Scheveningse hotels zagen dit ook als attractie en maakten zelfs een wandelkaart. Daarop zie je dat de paden toen nagenoeg hetzelfde kronkelige patroon hebben als er nu nog is. Van het fraaie wandelgebied werd gebruik gemaakt door iedereen, de bekende schrijver Couperus, maar ook heel gewone bewoners uit Scheveningen en Den Haag, getuige de vele briefkaarten uit die tijd.

Er werden twee monumentale banken gebouwd: de marmeren bank is ter ere van de eerder genoemde Ver Huell, en de andere voor landschapsschilder en schrijver J.J. Cremer. Over het monument voor het Englandspeel staat verkeerd op het internet dat het een engel voorstelt. In feite is het de mythologische figuur Icarus; zijn wassen vleugels smolten toen hij te dicht bij de zon vloog. En daarmee komen we op de Tweede Wereldoorlog.

Het beeld staat symbool voor de 54 als parachutist gedropte jonge Nederlandse geheimagenten die door de Duitse bezetter zijn omgebracht.

Schade door de oorlog

Tijdens de oorlog werden aan de Haagse kant van de Bosjes nagenoeg alle bomen gekapt, door de Duitsers voor hun schootsveld bij de Atlantikwall, en door Hagenaars voor hout om te koken of te stoken. Het duin van de '72 trapjes' werd afgegraven, de vijver veranderde van vorm om te dienen als tankgracht, er stonden drakentanden naast. Na de oorlog werden die nare herinneringen zo spoedig mogelijk opgeruimd, bunkers verwijderd of onzichtbaar gelaten onder de grond. Alleen de Waterpartij keerde niet terug naar zijn oude vorm. Er werden weer snel bomen teruggeplant, met de hulp van schoolkinderen.

De dennen en eiken van het Belvédèrduin, het bos en de bomen in en om de wijk waren wel blijven staan, een geluk bij een ongeluk. Scheveningen was namelijk als 'Sperrgebiet' niet toegankelijk voor Nederlandse burgers.

Aanslagen op het groen, de wijkvereniging komt in actie

Na de oorlog kwamen toch weer verdere aanslagen op het groen in en om de wijk. In 1953 werd de Teldersweg aangelegd, dwars door de Scheveningse Bosjes. Om met het kamplied Johanna te spreken, de weg sneed het bos totaal in twee delen, toch is het maar één bos. Nadien zijn er meer-malen plannen gemaakt om de twee helften van de Bosjes te herenigen, bijvoorbeeld met een ecoduct, maar die zijn telkens te duur bevonden. De gemeente denkt overigens nog steeds over de aanleg van rails voor 'hoogwaardig openbaar vervoer' (HOV) langs de weg. Mocht dat plan doorgezet worden, dan moeten deze spoorweg, én de weg, beslist ondergronds worden aangelegd.

Bestemmingsplan

In het Van Stolkpark werden na de oorlog veel villa's omgebouwd tot kantoren, of zelfs afgebroken om een andere functie te krijgen. Daarbij werden tuinen verhard om er parkeerterreinen van te maken. Om hier tegenin te gaan werd de wijkvereniging opgericht. Die heeft zich beijverd voor een bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan voor de wijk heeft er voor gezorgd dat de historische bouw grotendeels werd behouden, en ook het groen. Op de prachtige plankaart - bij de familie Landheer hing hij aan de wand - staat elke boom ingetekend. Een van de doelstellingen van het plan was: 'Het handhaven c.q. beschermen, tijdig vervangen en zo nodig uitbreiden van het boom- en struikbestand langs de wegen en in de tuinen'. De laanbomen staan nog fier langs Parkweg en Van Stolkweg. Elders zijn veel van de grote iepen verloren gegaan door ziekte. Langs de Gerbrandyweg staat nu een rij bomen in het groen. Volgens de gemeente gedijen ze daar beter dan langs de straat. Bijzonder is dat ook struiken werden genoemd. Die zijn belangrijk voor beschutting en voedsel van vogels, maar wat uit de mode geraakt.

Goed is, dat in de regels staat dat het verboden is een tuin voor meer dan 30% van de oppervlakte te verharden. Met enige moeite is het gelukt dat ook in de beheersverordening, de opvolger van het bestemmingsplan, te laten staan. Het is het beste voor de natuur, een merel heeft bijvoorbeeld in steen niets te zoeken. Met de klimaatverandering is de noodzaak

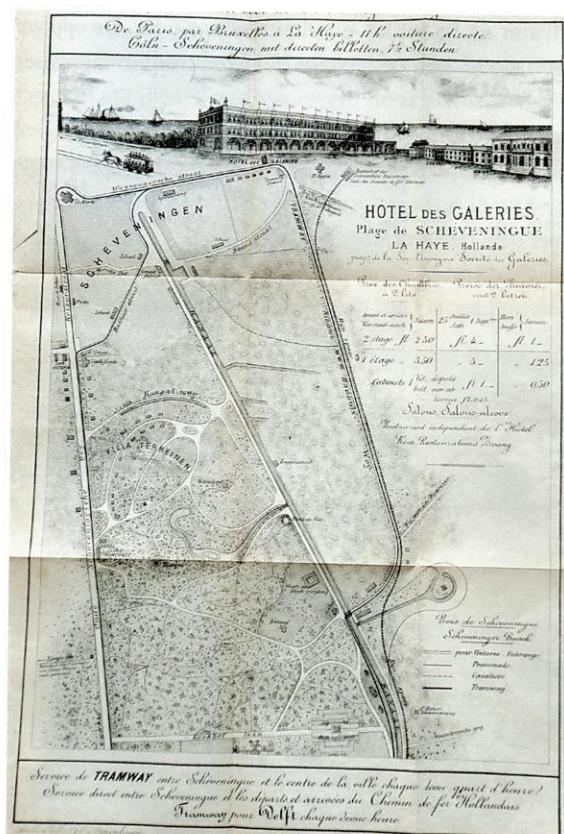
van ontstening des te prangender geworden, tegen de
hittestress. En voor de opvang van water, met de toenemende
stortbuien. Niet voor niets bepleit de actie Steenbreek: tegel
eruit, plant erin!

Meer aanslagen op de Scheveningse Bosjes, verdere actie voor het behoud

Steeds weer volgden in die jaren initiatieven ten koste van de Bosjes. Veel daarvan werden gelukkig verijdeld: in 1953 een plan voor een 'vermaakcentrum' met onder andere een luna-park, Eiffeltoren en een Deens restaurant. In 1980 een project voor een sportpaleis met 40m hoge skipiste bij De Bataaf. In 1986 nieuwbouw voor het Internationaal Gerechtshof aan de Kerkhoflaan.

Andere projecten gingen helaas toch door. In 1968 werd, ondanks veel protest, het Promenadehotel gebouwd in een deel van de Bosjes dat nog ondanks de oorlog was blijven staan. De voorafgaande aanslagen en de parkeerterreinen die werden aangelegd voor het Promenadehotel en voor Madurodam waren in 1981 de aanleiding voor de wijkvereniging om zelf een bestemmingsplan voor de Scheveningse Bosjes te gaan schrijven. Dat werd in 1985 aangeboden aan het gemeentebestuur.

Het officiële bestemmingsplan kwam er pas in 1993, bij de eerste uitbreiding van Madurodam. Daar werd zeven jaar over gepolderd. Alle omliggende wijken waren verenigd en zetten zich in. Koot en de Bie maakten een hilarisch programma, de bekende journalist Marc Chavannes schreef in NRC Handelsblad over de 'grootheidswaanzin van de mini-atuurstad'. Koningin Beatrix en Prins Claus riepen op bomen te planten voor hun zilveren jubileum. Uiteindelijk werd een ander plan gemaakt waardoor toen maar een klein deel van de Bosjes werd gekapt.

Wandelkaart Hotel des Galeries

Internationale zone, Internationaal park, tweede uitbreiding Madurodam

Behalve dat het bestemmingsplan er nu was, werden het Van Stolkpark en de Scheveningse Bosjes in 1996 Rijksbeschermd Stadsgezicht. Was dat afdoende voor het behoud? Toch volgden telkens weer voorstellen, die uiteindelijk inderdaad werden afgeblazen: een urnentuin en aula bij de begraafplaats, een Indisch herinneringscentrum bij de vijver en een hotel-toren naast het Promenade hotel.

Daarna kwam het gemeentebestuur met plannen voor de zogenaamde Internationale Zone, een soort ei op de kaart waarin het Van Stolkpark en de Bosjes zich bleken te bevinden. In dat kader werd bewoners gevraagd naar hun ideeën voor de Internationale Zone: we mochten geeltjes plakken op die kaart. De reacties van de bewoners bleken niet overeen te komen met wat de organisatoren voor ogen hadden: eerstgenoemden hadden helemaal geen behoefte aan grote veranderingen! Het gebied is mooi zoals het is. Toen heeft de gemeente een (niet Haags!) landschapsbureau ingehuurd die allerlei wilde plannen bedacht voor de Scheveningse Bosjes. Dankzij duizenden protesten en petitities en een ware demonstratie ging de wethouder overstag. De plannen gingen overboord, er werden 'stadslabs' georganiseerd in alle stadsdelen, en een denktank bestaande uit Haagse bewoners schreef een wijze visie. Die werd door de gemeenteraad overgenomen. Het beheerplan voor het groengebied wordt inmiddels uitgevoerd, maar het opknappen van de paden en verwijderen van asfalt laten op zich wachten. Dat geldt eveneens voor het beheerplatform van omwonenden en belanghebbenden voor het gebied.

Madurodam

Helaas is het niet gelukt de tweede uitbreiding van Madurodam tegen te houden. Weliswaar is de uitbreiding beperkt, van 4,5 ha tot 1,5, en uiteindelijk 0,6 ha. De wijkverenigingen sloten een convenant dat Madurodam niet weer

Uitgever H.S. Speelman, 's-Gravenhage.
Collectie Anneke Landheer-Roelants

zal uitbreiden. Onlangs heeft de kaalslag plaatsgevonden, zeven jaar na het besluit van de gemeenteraad tot uitbreiding. Bezwaren van omwonenden werden verworpen. Drie bijzondere bomen zijn bij de uitvoering nog wel op verzoek blijven staan, op een soort terp.

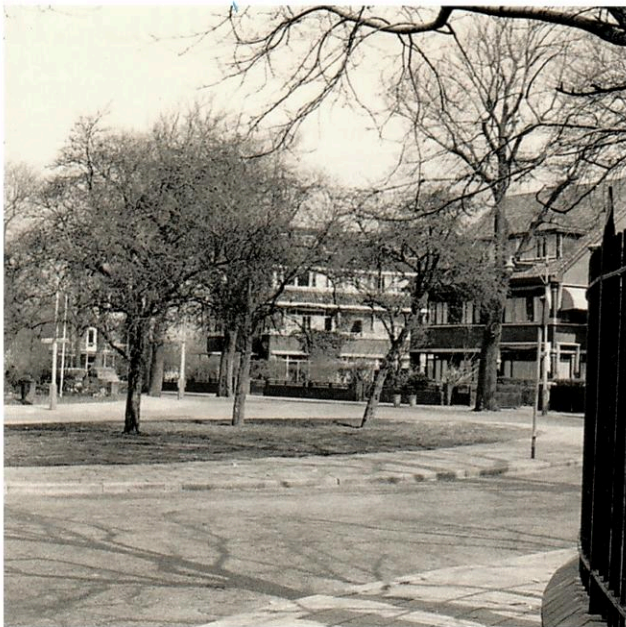
Het houdt nooit op?

Recent worden we geconfronteerd met een zich steeds verder uitbreidende crossfietsbaan, in een oud deel van het bos. En onlangs is een aanvraag ingediend voor een onnodige bijeenkomstenruimte, twee containers groot, voor een 'bunker-museum' op het Belvédèrduin. Er is al een zo'n museum open, vlakbij, in de Nieuwe Scheveningse Bosjes. Nadat dat (illegaal) was opengegraven volgden steeds nieuwe aanvragen voor aanbouw erbij en opening van nog meer bunkers in dat

Parkweg rond 1936, de laanbomen horen bij de opzet van de wijk (collectie G. Hondius)

Pleintje vroeger met drie meidoorns 1968, waarvan één scheef (foto G. Hondius)

gebied. Die werden door de rechter afgewezen. Dus wordt het nu opnieuw geprobeerd, dit maal hier op het Belvédèrduin. Is daar op Scheveningen wel behoefte aan? Als je wilt weten wat de gevolgen zijn van oorlog en bezetting door een moorddadig regime, kun je veel beter terecht in het nabij gelegen Oranjestad.

Wat is de les? De uitbreiding van Madurodam mocht niet, toch werd ons gevraagd te participeren. Gaat zoiets

Kort Nieuws

Buurt-zomerfeest zaterdag 22 juni a.s.

Deze zomer wordt het buurt-zomerfeest georganiseerd door het bestuur. Het bestuur heeft op pagina 3 over het feest al nadere informatie gegeven.

Mis het feest niet! Een hoogtepunt is, dat dan de digitale editie van het boek *Romantisch Buiten Wonen in de Stad*, 125 jaar Van Stolkpark, van Anneke Landheer-Roelants wordt gelanceerd. Het boek is weliswaar uitverkocht, maar dankzij de auteur en het bestuur zal de geschiedenis van ons park bekend blijven.

Herdenking 4 mei

De dodenherdenking was dit jaar weer traditiegetrouw bij het beeld van Icarus aan de Hogeweg. Namens de organisatie van de herdenking werd ook nu de geschiedenis van het 'spel' van de strijdende partijen in de Tweede Wereldoorlog rondom Nederlandse spionnen verteld. Vierenvijftig van hen vonden de dood door Duitse hand.

Buurtbewoners, nabestaanden en betrokkene organisaties waren aanwezig. Het geluid van de 'last post' schalde over de hellingen van de Waterpartij. De wijkvereniging, leerlingen van het VCL en vele anderen legden bloemen en boeketten. Ook nu was er een EHBO-team aanwezig, voorzien van rolstoel en andere hulpmiddelen voor het geval een van de aanwezigen iets zou overkomen.

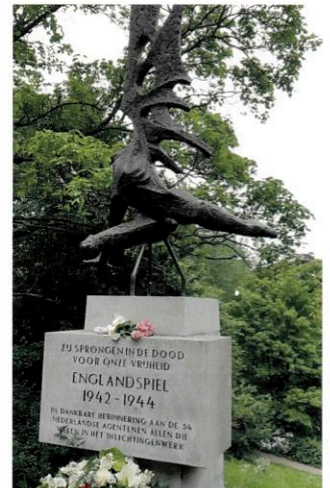
Pleintje nu met drie linden, waarvan één scheef, geplant 1 februari 1989 (foto redactie)

weer gebeuren onder de nieuwe Omgevingswet? Voor Ontwikkelaars: 'ja, mits', in plaats van 'nee tenzij'? Den Haag gaat haar eigen Omgevingsvisie schrijven. Voor het groen, zoals de Scheveningse Bosjes, moet daarin komen te staan: 'Nee nooit'.

Zie www.denktankscheveningsebosjes.nl/geschiedenis voor meer informatie en ook bronnen: voornamelijk wat Anneke Landheer heeft geschreven.

Verder zijn voor dit artikel oude Koeriers geraadpleegd.

Ook bij Madurodam, op het Maduroplein, vond op 4 mei een herdenking plaats, georganiseerd door de Nationale Kinderherdenking (sinds 2016). De dertienjarige Freek vertelde er het verhaal van zijn Joodse oma. Zij dook onder, zag haar ouders nooit meer terug en kwam 'thuis' in een leeggeroofd huis. In de Scheveninger stond de week erna een foto van Freek, leunend tegen het beeld van George Maduro als jongen. De verzetsstrijder George Maduro vond in Dachau de dood.

Interview met twee VCL-scholieren

tekst en beeld: Hanneke Teekens/leerlingen

Dit keer niet een interview met een buurtbewoner, maar met twee eindexamenleerlingen. Justus en Laurens wonen niet in de wijk, maar hebben wel jarenlang iedere dag vele uren in onze wijk doorgebracht, in het mooie schoolgebouw aan de Van Stolkweg en in de pauze buiten bij het Van Stolkparkpleintje en tijdens de tussenuren bij een ommetje in de straten rond het gebouw. Ze zeggen dat ze het altijd leuk vonden dat mensen in de buurt ze vriendelijk gedag zeiden. Het lijkt wel of ze dat raar vinden en inderdaad. Ze hebben zelf het gevoel dat ze als leerlingen misschien tot overlast waren in de buurt. 'Mensen willen toch niet gestoord worden door ons lawaai als ze rustig willen zitten lezen'. Zij kijken met veel plezier terug op een belangrijke fase in hun leven in de groene omgeving van het Van Stolkpark. 'Morgen organiseren de zesdeklassers de examenstunt. Dan staat de hele school op zijn kop'. Ieder jaar een dierbare traditie.

Justus en Laurens hebben op de dag van het interview eind april de laatste lessen bijgewoond. Ook voor hun wiskundedocent, de heer Kalff, was dat na 42 jaar het geval. Een docent die altijd met zijn tijd is meegegaan en de leerlingen van nu begrijpt en niet zeurt dat het vroeger beter was. Die heb je ook! Nu nog een paar weken blokken en dan aan het schriftelijk eindexamen beginnen. Ze staan er goed voor, dus ze maken zich niet erg ongerust. 'Vanavond is er een strandfeest met de docenten'. Daar verheugen ze zich op want bij

Leerlingen VCL

een glaasje alcohol (ze zijn al achttien) valt dan opeens het 'hiërarchische verschil' weg tussen de docent en de leerling. De jonge mannen zijn positief over hun school en de docenten. Het VCL is een hechte, fijne school met betrokken leerlingen. Ze hebben eigenlijk nooit gemerkt dat er gepest wordt. Er is wel een hoog OSM-gehalte moeten ze toegeven en heel weinig

diversiteit. Een speciale leerlingcommissie houdt zich wel met seksuele geaardheid bezig en twee jaar geleden heeft Splinter Chabot, zelf oud-leerling, een verhaal gehouden over zijn eigen ervaring op school en over zijn uit-de-kast-komen. Hij deed zijn verhaal op paarse vrijdag. Dit is de dag in het onderwijs dat er speciaal aandacht wordt gegeven aan LHBTI-zaken.

Laurens vertelt dat hij al de derde generatie VCL'er is; ook zijn moeder en zelfs grootmoeder hebben op het VCL gezeten. Zijn moeder heeft zelfs ook van de heer Kalff wiskunde gehad. Het docententekort op dit moment in Nederland gaat niet aan het VCL voorbij, maar het valt nog mee. Er is weinig uitval, maar er zijn wel veel wisselingen.

Leerlingen VCL

Soms heb je ieder jaar een andere docent voor een vak. Ze constateren ook veel verschillen in kwaliteit en betrokkenheid van docenten. Het valt ze op dat er steeds meer regels en procedures zijn. Dat is niet goed voor de sfeer en ze merken dat de docenten dat ook niet een positieve ontwikkeling vinden. Het gebouw van het VCL is na jarenlange bouw alweer vijf jaar in gebruik en wordt door onze geïnterviewde scholieren heel erg gewaardeerd. Het is ruim en licht en er zijn goede digiborden. Ze realiseren zich dat dit niet overal het geval is en de jaren in de noodopvang in het Aloysius College maakten dat maar al te goed duidelijk. Ook de groene omgeving van het VCL wordt niet alleen ervaren als 'mooi', maar ook als nuttig. In de biologielessen werd regelmatig van die omgeving gebruik gemaakt om het ecosysteem in de praktijk te bestuderen, zoals bij de Waterpartij. Daar staat ook het Indisch Monument waar het VCL traditiegetrouw bij de 15-augustus-herdenking een bijdrage levert door een voordracht van een leerling.

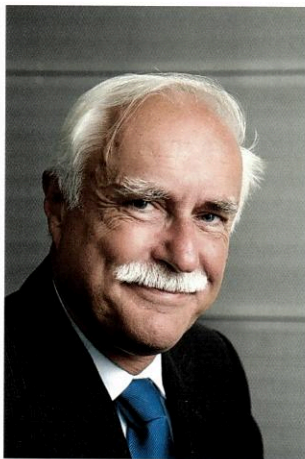
In de afgelopen vijftig jaar lijkt er soms weinig veranderd. De manier waarop de school functioneert en vooral door de afkomst van de leerlingen is er veel continuïteit. Misschien zit het verschil vooral aan de buitenkant. Steeds meer leerlingen komen niet meer op de fiets maar op een fatbike. 'Zelf verdiend hoor', wordt ons verzekerd. Ouderwetse broodtrommeltjes zijn ook niet meer erg populair. De kantine wordt druk bezocht. Nu er geen winkels meer in de buurt zijn, kan er alleen in tussenuren op worden uitgetrokken. Naar huis of anders richting de Stevinstraat waar diverse terrasjes zijn. Buurtbewoners zien wel dat er veel wordt geroookt. Dat mag pas vanaf de vierde. Vroeger was dat al vanaf de derde. De zesdeklassers staan bij de rokersput en gooien daar hun peuken in. De lagere klassen staan op afstand, afhankelijk van hun jaargang. Verschil moet er zijn. Maar er wordt altijd opgeruimd. De omgeving van de school ziet er opvallend beter verzorgd uit dan een aantal jaren geleden. Opvolgen van regels heeft ook zijn voordelen.

Het VCL is ook internationaal actief met de Model United Nations en diverse uitwisselingen waarvan die met Denemarken een jaarlijkse activiteit is.

Ir. Gilles Hondius, 1945-2024

tekst: Ian de Jong

Een van degenen wie al als jong mens het Van Stolkpark aan het hart ging, was Gilles Hondius. Een actievoerder voor onze wijk en een (nette) horzel in de pels van de gemeente. Klasgenoot Ian de Jong vertelt.

Gillus Hondius

Op 23 januari 2024 overleed Gilles Hondius onverwacht in Den Haag.

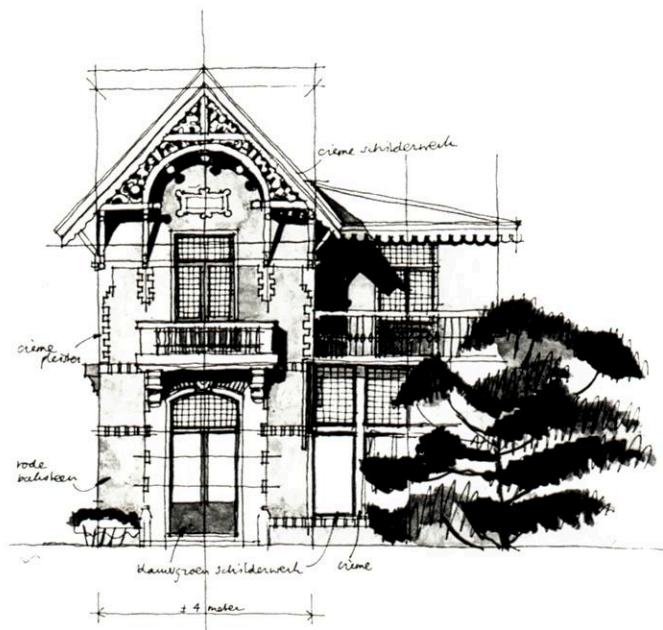
Hij was een ondernemende, avontuurlijke en genereuze man, die zich in zijn jongere jaren (d.w.z. tot zijn 44ste) enorm heeft ingezet voor het behoud en het herstel van onze wijk.

Dat begon al in zijn schooltijd op het (toen nog) Eerste VCL. Wij hadden nog geen mobieltjes waarop we op minder boeiende lesmomenten rond konden zwerven en onze vrienden lastig vallen. We tekenden daarentegen in onze voorgeschreven multomappen fraaie droedels van boze mannetjes en monsters. Gilles niet, weet ik uit mijn jaren naast hem in de schoolbank: hij specialiseerde zich in het tekenen van gedetailleerde schetsjes van negentiende-eeuwse huizen in het Van Stolkpark, liefst ook voorzien van fraaie limousines uit het begin van de vorige eeuw. Later, tijdens zijn studie bouwkunde aan de Technische Universiteit Delft, zag Gilles hoe het karakter van zijn geliefde wijk snel veranderde. In de jaren '60 bekritiseerden naoorlogse bouwkundigen de bijzondere negentiende- en twintigste-eeuwse architectuur als 'suikerbakersarchitectuur'!

Gilles nam met andere buurtbewoners waar hoe de gemeente de bestaande gemeentelijke verordening aan zijn laars lapte; verbouwing en soms afbraak van villa's tot foeilelijke kantoren was aan de orde van de dag. Hij werd een (nette) horzel in de pels van de gemeente, en organiseerde met een paar buurtbewoners een wijkberaad. Met als resultaat dat onze wijk als eerste in Den Haag een eigen bestemmingsplan kreeg. Om andere Haagse opiniemakers te beïnvloeden bracht Gilles nog tijdens zijn studie een boekje uit, getiteld 'Geschiedenis van een Rotterdams buurtje binnen Scheveningen'. Daarvoor ontving hij in 1970 de eerste Jaarprijs van de geschiedkundige vereniging 'Die Haghe'.

Wie meer wil weten over de ontwikkeling van onze wijk 'ab urbe condita', wijs ik op het nog altijd heel leesbare artikel dat Gilles in 2013 schreef voor het jubileumnummer van de Koerier nummer 100.

Vanaf 1971 heeft Gilles als Airport Engineer bij de (uiteeraard: Haagse) NACO BV (Netherlands Airport Consultants) in binnen- en buitenland gewerkt, een onderneming die over de hele wereld furore maakte vanwege zijn op de reizigers én veiligheid gerichte opzet van te bouwen nieuwe luchthavens. Kenmerk van NACO-luchthavens is nog steeds dat je er zelf makkelijk je weg kunt vinden. Hij leidde vele grote projecten in onder andere Zuid-Amerika, het Midden-Oosten en Azië, en niet te vergeten ons eigen Schiphol. In 1991 trad hij toe tot de NACO Board, in 2003 werd hij tot zijn pensioen in 2007 algemeen directeur van het gehele bedrijf.

pentekening Van Stolkweg 30 rond 1896
(foto: Gillus Hondius)

Zijn energie kon hij vervolgens kwijt in de door hem opgerichte stichting 'Gilles Hondius Foundation'. Deze heeft tot doel de ondersteuning van kunstbeoefening en wetenschappelijk onderzoek. Voor zijn persoonlijke inzet en succesvolle ondersteuning van meer dan 300 projecten, die dikwijls net het verschil maakten tussen succes en gefrustreerde ambitie, werd hij enkele jaren geleden benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau.

Haagsche regelgeving in het Van Stolkpark 2024, Omgevingsplan, welstand en monumenten

Is verduurzamen mogelijk voor uw huis?

tekst en beeld: Holger de Kat

Het Van Stolkpark, dat ons als wijkbewoners na aan het hart ligt, heeft een geschiedenis die uitstekend belicht is het boek *Romantisch Buiten Wonen in de Stad* van Anneke Landheer uit 1999.

In www.vanstolkpark.nl vindt U deze uitgave en meer publicaties, genoeg om in te duiken. Naast de naslagwerken is ook de omschrijving behorende bij de vaststelling van het Beschermd Stadsgezicht meer dan het lezen waard. Die informatie is toegankelijk via www.denhaag.nl. U kunt daar op welstand of monumentenzorg en omgevingsvergunningen et cetera verder zoeken.

Als u dat doet, merkt u waarschijnlijk dat er het een en ander veranderd is sinds 1 januari 2024. Voordien hadden we regelgeving die onder meer gebaseerd was op de Erfgoedwet, voorafgegaan door de Monumentenwet en de Wet ruimtelijke ordening. In 2024 hebben we de Omgevingswet gekregen en dat brengt veel in beweging. Die wet vraagt aan de gemeente om een omgevingsplan te maken, maar dat is nog lang niet zover.

Vanuit deze inleiding wil ik graag in wat algemene achtergrondinformatie aangeven hoe u naar de regelgeving kunt kijken als u ambities heeft om iets aan uw woning te veranderen of toe te voegen. Dit is geen juridische verhandeling, maar een 'stukje' met praktische aanwijzingen indien u of uw buur-persoon 'stappen' wilt maken.

Het Rijksbeschermd Stadsgezicht en Dorpsgezicht Van Stolkpark ex artikel 35 van de Monumentenwet uit 1988 is vastgesteld in 1996. Op basis van dit Gezicht is destijds een beschermend bestemmingsplan vastgesteld dat in 2013 een update heeft gekregen en u kunt vinden op vanstolkpark.nl. Het Beschermd Gezicht sluit landelijk en in Den Haag aan bij een groot aantal vastgestelde beschermde gebieden.

Het uitgangspunt van de bescherming was niet het gezicht van buitenaf, maar de structuur van een gebied met bijzondere culturele waarde. Voorwaarde was dat zich een aantal Rijksmonumenten binnen dat gebied bevonden. Die staan in het Van Stolkpark aan de Van Stolkweg, Parkweg en Hogeweg. Aan de Belvédèreweg is daar later een gemeentelijk Monument aan toegevoegd. De overige panden zijn dus niet beschermd

of specifiek omschreven, maar voldoen wel aan een aantal voorwaarden: in stedenbouwkundig jargon 'korrelgrootte', waarmee de omvang van de bouwmassa bedoeld wordt en de ligging, vrijstaand of geschakeld. De omvang, aanleg en de ligging van de huizen is een belangrijk aspect. Het is dan ook wonderlijk dat vergunningen verleend zijn voor recente nieuwbouwplannen die qua massa niet voldoen aan de omvang en structuur van het beschermde Van Stolkpark, de 'korrelgrootte' van de bestaande villa's.

Het Van Stolkpark kenmerkt zich door gebogen wegen (de Duinweg is een uitzondering), open tuinen met waardevolle doorkijken met zicht op het groen. De stedenbouwkundige planning wordt hoog gewaardeerd. De panden hebben een hoge architectonische waarde waarin een staalkaart van de architectuurstijlen uit het eind van de 19e en het begin van de 20ste eeuw (tot aan de WOII) gewaardeerd worden. Het gebied tot aan de Kerkhoflaan -vanaf twee zijden - van de Kanaalweg en - vanaf een zijde - van het kanaal tot aan de Scheveningseweg zijn in het Rijksbeschermd Gezicht vastgelegd.

Bescherming betekent dat de wetgeving nadere richtlijnen geeft. De niet specifiek omschreven panden worden bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning, dat heette vroeger 'bouwaanvraag', kritisch bekeken en daarvoor is de Welstandsnota en de sinds december verlopen (!) Monumentenverordening het toetsingsmateriaal. Een aantal zaken is vergunningvrij, maar omdat het park een Beschermd Gezicht is, wordt ook bij een aanvraag van zonnepanelen getoetst, aan de hand van de genoemde nota en de verordening; in de toekomst aan het omgevingsplan. Hieronder een voorbeeld.

U mag dus panelen plaatsen indien de plaatsing voldoet aan de regels die u kunt vinden op gemeentelijke websites en in de wet, ook op een Rijksmonument. De RCE, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, staat zeker positief ten aanzien van duurzaamheidsmaatregelen. Isoleren, plaatsen van warmtepompen, zonnepanelen en dergelijke hebben volop de aandacht in publicaties en seminars. Weliswaar is isoleren van binnenuit technisch lastig omdat condensatie en houtrot op de loer liggen. Maar glasisolatie in bestaande houten en stalen kozijnen kan zeker als u rekening houdt met esthetische en technische aspecten. De RCE waarschuwt voor overhaaste beslissingen waarin onvoldoende rekening

gehouden wordt met monumentale aspecten gebaseerd op gehypte producten.

Maar de gemeente toetst! En om de toepasbaarheid van de toetsingscriteria verder uit te breiden zijn meer panden met een status te verwachten. De status RM, rijksmonument, wordt nog slechts bij zeer hoge uitzondering gegeven. De gemeentelijke monumentenlijst wordt uitgebreid met: beeldbepalende en beeldondersteunende panden. Ik verwacht dat in aanloop naar, of bij het opstellen van het omgevingsplan, een aanzienlijk aantal 'karakteristieke' huizen in het Van Stolkpark deze stedenbouwkundige kwalificatie zullen krijgen in de komende jaren. In een aanpassing van het nog actuele bestemmingsplan krijgen die panden een extra bestemming, dat heet 'De dubbelbestemming Waarde-Cultuurhistorie'.

De gemeente is strikt ten aanzien van de regels en past die nu al enthousiast toe. Denkt u aan zonnepanelen? Dan zijn de reeds op het dak aanwezige zaken bepalend, schoorstenen en dakkapellen of dakramen en de kleur van de pannen maar ook het vrijhouden van de dakranden (vorsten en kepers). Daarbij zijn zichtlijnen niet maatgevend, maar de vormgeving, architectuur van het pand wel.

Ter verduidelijking. Een zichtlijn is een monumentale zichtlijn bijvoorbeeld op het Kurhaus vanuit de Badhuisweg. Zichtbaarheid is van belang als u panelen op een dakkapel wilt leggen of als u in conflict met het Beschermd Gezicht zichtbelemmerende hekken en heggen plaatst, wat een aantasting van de doorzichten en daarmee het groene karakter van het Van Stolkpark betekent.

*Samengestelde daken
maken de plaatsing
van panelen "lastig"
omdat er enkel
rechthoekige standaard-
maten bestaan.*

*Rode panelen bestaan,
de opbrengst is lager.*

Op de achterliggende platte en schuine daken of de daken die slecht zichtbaar zijn kunnen in overleg met de gemeente panelen geplaatst worden.

Hieronder staan een paar praktische punten waarmee u rekening kunt houden.

Bij plaatsing van zonnepanelen kunt u het paneel ook op een oost- of west-dak plaatsen. Dat heeft voordelen omdat uw panelen niet midden op de dag maar in de ochtend en namiddag/avond leveren wanneer u de energie nodig heeft.

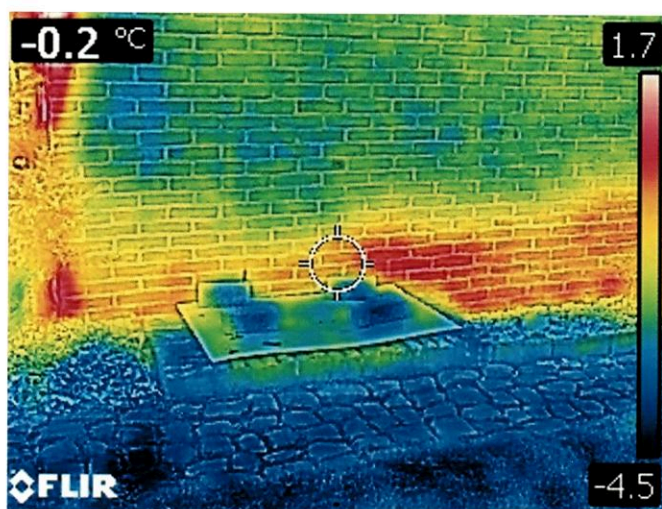
Panelen op een plat vlak zijn zeker zinvol, mits de schaduw van bebouwing of bomen de opbrengst niet vermindert. Buitenunits kunnen zó in de tuin geplaatst worden achter groen of een houten afscherming

waardoor u de ijskoude ventilatielucht kunt richten en daarmee beplanting beschermen.

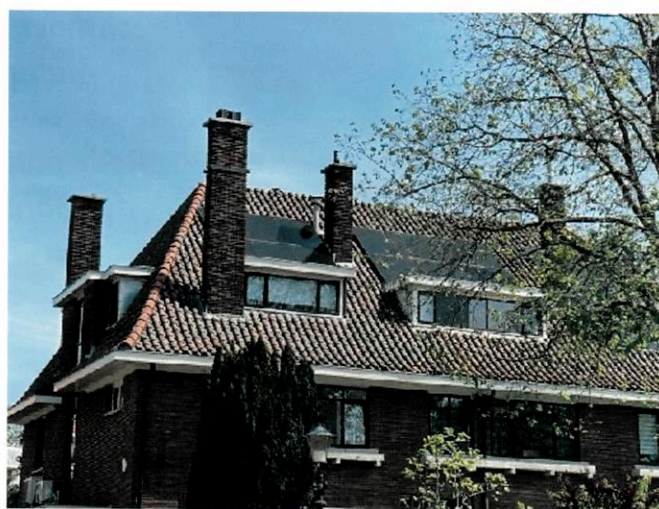
En tot slot, verduurzaming door isolatie is zinvol, maar bij onze panden zonder spouwmuren niet eenvoudig, u kunt het als eerste stap ook in optimaliseren van de installatie en aangepast ruimtegebruik zoeken. Een serre werd oorspronkelijk ontworpen voor de lente en het najaar. Souterrain en zolder kunnen met behulp van zonering beter op een lage temperatuur gehouden worden en de vloer van een voor opslag gebruikte zolder kunt u isoleren als u nog niet toe bent aan een totale dakisolatie.

Creatieve oplossingen zijn mogelijk in het glas, zoals b.v. bij Greens in The Park toegepast is. Of dat de investering waard is, is afhankelijk van de omvang, de ligging ten opzichte van de zon en de kwaliteit van de bestaande constructie.

Met een thermische camera kunnen warmtelekken opgespoord worden.

Goedgekeurde, oost georiënteerde panelen, in een niet verspringend vlak, geplaatst boven de dakkapel.

Villa's in het Van Stolkpark kunnen zeker verduurzaamd worden. Met voorzichtig optimaliseren aan de hand van een stappenplan woont u hopelijk nog jaren in onze prachtige wijk.

Françoise Companjen stelt zich voor

Zij gaat de nieuwe bewoners welkom heten

tekst: Françoise Companjen

Toen ik aanbod iets voor de wijkvereniging te doen nodigde de voorzitter mij uit in het welkomst- comité plaats te nemen. Hoewel het verloop in onze wijk van ca 430 huishoudens en 750 inwoners gelukkig niet hoog ligt, komen er toch altijd wel nieuwe mensen bij. Als nieuwe bewoner is het meestal prettig een contactpersoon te hebben die je wegwijs maakt en eventuele vragen kan beantwoorden. De afgelopen jaren komen er steeds meer nieuwe ex-pat gezinnen bij. Dat komt onder andere door de ruim veertig huurflats in Parklane Van Stolkweg (het oude CBS-gebouw), en de ruim twintig luxe appartementen die eraan komen in Elion Park, Duinweg. Al jaar en dag zijn hier ook ambassades gevestigd waaronder die van Algerije, Slowakije, Hongarije en Iran.

Een en ander komt goed uit, aangezien ik reeds 45 jaar in het Van Stolkpark woon en voordien zelf als ex-pat de wereld heb rondgereisd. Geboren in Bagdad, getogen in Istanboel, een paar jaar in Den Haag woonachtig met tussenpozen in Versailles, alvorens af te reizen naar Rio de Janeiro, Cleveland, Leuven, Brussel en weer terug te keren naar Den Haag. In onze groene buurt heb ik rust gevonden en hier heb ik na al dat gereis 'wortel kunnen schieten'. Mijn studie culturele antropologie heeft ook geholpen al die cultuurverschillen in een kader te helpen plaatsen. Met plezier heet ik andere mensen welkom. De soort vragen die ik tot nu toe heb gekregen betreffen het groene afval en de tentjes rond de Waterpartij. Of en zo ja, wat we daaraan doen? Helaas hebben gemeente en politie weinig mogelijkheden en mobiele WC's neerzetten is geen optie omdat dat als 'facilitering' opgevat zou kunnen worden.

Een markant punt in de wijk is het Leonardo Royal Hotel Den Haag Promenade, vroeger (1876) bekend als het Hôtel de la Promenade. Hieraan ten grondslag ligt een klein koninklijk jachthuis (1813) dat later een beperkte

vergunning kreeg om 'ververschingen' te verkopen. Sedert 1 oktober 2023 zwaait Thomas Kortleve er de scepter. Zijn carrière voert langs diverse NH hotels en langs het Hotel Des Indes. Kortleve wil graag met het Leonardo Royal Hotel Den Haag Promenade, onder andere een 'Diplomatic Hub' zijn voor ambassades en ministeries. Opmerkelijk en plezierig is dat hij, als goede buur, gevoelig is voor de historie van zowel het hotel als van onze wijk. Bewoners en bestuur van het Van Stolkpark waarderen het zeer dat we in het hotel welkom zijn voor onze buurtborrels en andere bijeenkomsten.

Thomas Kortleve en zijn team hebben ten behoeve van nieuwe bewoners een 'welkomstmandje' samengesteld met goodies en vouchers voor een nadere kennismaking met het hotel, bijvoorbeeld met de Healthclub & Spa. Alle reden om samen op de foto te gaan.

Françoise Companjen is te bellen inzake nieuwe bewoners: tel. 06-5106 5268.

Kort Nieuws

Bezwaar wijkvereniging tegen bunkerbouw Belvédèreduin

Op 18 april jl. is bij de gemeente een aanvraag ingediend voor een ondergrondse aanbouw bij de bunker in het Belvédèreduin (zie ook het artikel in deze koerier 'Bescherming van het groen in en om het Van Stolkpark' van Caroline de Jong). De wijkvereniging heeft in een brief aan het gemeentebestuur haar ernstige bezwaren tegen een dergelijke aanbouw kenbaar gemaakt en de gemeente gevraagd de aanvraag af te wijzen. U kunt de brief vinden op onze website www.vanstolkpark.nl

Overlijden Jan Lautenbach

Onze wijkvereniging maakt deel uit van de zogenaamde GSBO (Gemeenschappelijke Scheveningse Bewonersorganisaties), een samenwerkingsoverleg van de Scheveningse wijken. Een prominent deelnemer daarvan was Jan Lautenbach, voorzitter van de Bewonersorganisatie Scheveningen Dorp/WOS. Jan is twaalf jaar wijkbestuurder geweest voor Scheveningen. In het jaar na zijn afreden is Jan in december 2023 overleden. In de vergaderingen van het GSBO was Jan opgevallen door zijn kundige inbreng en grote kennis van wat er speelde in Scheveningen. Jegens de gemeente was Jan een vasthoudende gesprekspartner. Hij was een kundig bestuurder voor Scheveningen.

Vooraankondiging van het bestuur voor een 'travelling dinner'

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de wijkvereniging wordt dit jaar voor het eerst, maar hopelijk niet voor het laatst, een travelling dinner georganiseerd.

Er is gekozen voor een opzet met gesloten beurs, waarbij iedereen die meedoet zowel kookt en als gast mee-eet. Het wordt een diner met drie gangen waarbij je zelf één gang (voor-, hoofd- of nagerecht) verzorgt voor zes personen, dus vier gasten en jullie zelf. Je gaat naar drie huizen in de wijk (één daarvan is je eigen huis) waar je gaat genieten van een voor-, hoofd- en nagerecht met wisselende tafelgenoten uit de wijk. Tussen de gangen door loop of fiets je naar de volgende locatie. Het diner wordt afgesloten met een gezamenlijke borrel, aangeboden door de wijkvereniging, op een nog nader te bepalen locatie.

Je hebt de vrije keus in wat je wil serveren; het mag simpel of juist experimenteel en hoeft niet op de andere gangen aan te sluiten. Het gaat om het ontmoeten van wijkgenoten bij jou en bij hen thuis en natuurlijk ook een beetje om het kookplezier en het genot van lekker eten. Waar en met wie je komt te eten (voorgerecht) blijft geheim tot kort voor het diner. De locatie van de volgende gangen krijg je tijdens het diner te horen. Uiteraard weet je ruim van tevoren welke gang je moet maken. Deelname is per tweetal, maar met wie mag jezelf weten; dus als twee buurmannen, moeder-dochter of als echtpaar, dat bepaal jezelf.

Het travelling dinner is gepland op zaterdagavond 9 november 2024. Meld je nu alvast aan via info@vanstolkpark.nl

Feestelijk recept

tekst: Christiaan van Dooren

Bij een jubileum hoort een feestelijk recept. Hier is een heerlijk hoofdgerecht met kalfswang, puree en bospeen; voor 15 personen.

Bereiding

Fatsoeneer het vlees maar zout het niet. Snijd alle groenten klein. Bak het vlees rondom goed bruin in olie. Doe het vlees over in een snelkookpan. Bak de groenten bruin in olie in dezelfde pan als het vlees was gebraden en voeg die toe bij de kalfswang in de snelkookpan. Blus af met rode wijn en schraap alle aanbaksels los; bewaar. Doe de wijn bij het vlees en breng de pan op druk. Gaar de kalfswang 1 uur en laat van het vuur 10 minuten afkoelen. Open de pan en vis het vlees eruit. Geef het braadvocht door aan de saus. Laat het vlees op een rooster afkoelen. Zout en peper het vlees vlak voor het opdienen en bak aan beide zijden krokant in olie.

Schil de aardappels en kook ze gaar in gezouten water. Verwarm melk en boter. Stamp de aardappels en roer zoveel melk en boter toe tot je een smeuïge puree hebt. Snijd de rucola fijn en roer op het laatst door de puree. Breng op smaak met zout en peper.

Schil de bospeen en snijd in de lengte doormidden. Bak de bospeen in ruim olijfolie en boter tot ze beginnen te kleuren. Voeg gember, knoflook, steranijs en tijm toe. Pers de sinaasappels uit over de worteltjes. Voeg een glas water toe en dek de pan af. Gaar de worteltjes. Breng op smaak met zout.

Zeef het braadvocht van de kalfswangen. Kook het braadvocht met de kalfsfond in tot stroperig en breng op smaak met zout en peper.

Verdeel de stamppot over de borden met daarop 15 porties vlees. Plaats de wortels rondom en lepel saus en bakvocht van de wortels om het geheel.

Ingrediënten

Kalfswang:

- 2,5 kg kalfswang
- 2 uien
- 1 wortel
- groen van prei
- 3 stengels bleekselderij
- 1 fles rode wijn

Stamppot:

- 2 kg kruimige aardappels
- ½ liter melk
- 100 gram boter
- 1 bak rucola

Groenten:

- 2 bossen bospeen
- 5 plakjes gember
- 3 tenen knoflook
- 3 steranijs
- 2 sinaasappels
- 3 takjes tijm

Saus:

- braadvocht van de kalfswangen
- 1 liter kalfsfond

Rommelstrooi in de Scheveningse Bosjes

tekst en beeld: Christian Bos

En wederom hebben afgelopen 11 mei enkele vrijwilligers het bos tussen de Kanaalweg / Teldersweg (tot aan de Shell-pomp), en tussen de Scheveningseweg / Van Stolkweg van 'rommelstrooi' (Afrikaans voor zwerfafval) ontdaan. De 'oogst' was deze keer beperkt, maar wellicht kwam dat doordat het loof en de bodembedekkers zo welig tierden dat er veel plastic verpakkingen, blikjes en flessen aan ons zicht werden ontnomen. Of misschien kwam dat doordat het gras voor onze voeten was weggemaaid - een passant die we spraken beweerde net €30 te hebben verdiend met het verzamelen van blikjes en flesjes. Dat zou het bewijs zijn dat overheidsdwang, na vele jaren gebakkelei over zelfregulering van de drankensector gevolgd door het uiteindelijk wettelijk opleggen van statiegeld, wel degelijk werkt!

De satyr met beide bosnymfen na gedane arbeid

Gedrieën hadden we weer een mooie opraapactie. We leken wel twee bosnymfen plus een satyr die door het struikgewas elkaar achterna liepen om elkaar te verleiden nóg meer 'rommelstrooi' te vangen.

Het was warm weer, 20 graden +, met volop zon en een groene explosie van de lente. Vivaldi klonk uit vele snavels. We liepen tussen veel bloeiende heesters en bomen, paardenkastanjes vol roze kaarsen, fluitenkruid als een meibruidskleed, kleeftkruid dat aan je broek plakte.... Hoe idyllisch kan ons bos toch zijn. Echter, zelfs buiten houden de rokers ons nog steeds in hun greep: rond de bankjes is het vergeven van de peuken. De gemeente zou, net als voor honden, een opruimplicht moeten instellen. Of torenhoge boetes zoals in Singapore. Wist u dat al die filters, behalve teer, veel microplastics bevatten die zo in het milieu terechtkomen? Ook deden we een bizarre vondst: een leeg damestasje en wat kinderspeeltjes naast het WO1-monument. Een dode egel hebben we een betere laatste rustplaats bezorgd. Bij het benzinstation hebben we ons tenslotte in het zonnetje gelaafd aan de chai latte, cappuccino en zwarte thee, met dank aan Starbucks. Voortaan moeten we beter nadenken over hoe groot een 'grote' beker van dit etablissement is, want die kregen we nauwelijks op.

Wie zich geroepen voelt om mee te doen met dit groepje altruïstische enthousiastelingen, de data voor de tweede helft van het jaar zijn **27 juli, 7 september, 19 oktober** en **30 november**, van 12 uur tot half 2. Je kunt je aanmelden bij Peter le Poole (E-mail peter.lepoole@hotmail.com).

estater

Goed nalaten moet je niet nalaten

Estater adviseert en begeleidt mensen vanaf 55 jaar.

Carel van Vredenburch

Onafhankelijk, persoonlijk, toegewijd

- Estate planning en schenken
- Levenstestament
- Testament
- Financieel inzicht
- Afwikkeling nalatenschap*

* voor executeurs en erfgenamen van alle leeftijden

www.estater.nl

070 - 204 2061

info@estater.nl

geregistreerd bij NOVEX, VELEX en Mediatorsfederatie Nederland